

**THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF THE TRANSFORMATION
OF RELIGIOUS VALUES IN ENSURING GENDER EQUALITY**

Xaldibekova Farida Tuychiyevna

Senior Lecturer, Department of Social and Political Sciences Tashkent Institute of
Chemical Technology

Boboraxmatova Malika Ulug‘bek qizi

Doctoral Researcher (PhD Candidate), Department of Social and Political
Sciences Tashkent Institute of Chemical Technology

Abstract

This article analyzes the transformation of religious values under the influence of globalization processes and examines their role and significance in ensuring gender equality. The study explores historical and contemporary interpretations of religious values, their impact on gender relations within society, and their contribution to creating equal opportunities for women and men. The article also emphasizes that the reinterpretation of religious teachings based on the principles of human dignity, justice, and equality serves as an important factor in promoting gender equality. Furthermore, the mechanisms of interaction between religious values and modern gender policies in the context of globalization are analyzed, highlighting their significance in ensuring social stability and inclusive development.

Keywords

globalization, religious values, transformation, gender equality, social development, women’s rights, religious thought, inclusive development, social justice.

**GENDER TENGLIKNI TA’MINLASHDA DINIY QADRIYATLAR
TRANSFORMATSIYASINING O‘RNI VA AHAMIYATI**

Xaldibekova Farida Tuychiyevna

Toshkent kimyo texnologiya instituti “Ijtimoiy-siyosiy fanlar” kafedrasida katta

o‘qituvchisi

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

Boboraxmatova Malika Ulug‘bek qizi

Toshkent kimyo texnologiya instituti “Ijtimoiy-siyosiy fanlar” kafedrası tayanch
doktoranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada globallashuv jarayonlari ta’sirida diniy qadriyatlarning transformatsiyasi hamda uning gender tenglikni ta’minlashdagi o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda diniy qadriyatlarning tarixiy va zamonaviy talqinlari, ularning jamiyatdagi gender munosabatlariga ta’siri hamda ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlarni yaratishdagi roli yoritilgan. Shuningdek, diniy ta’limotlarning inson qadr-qimmati, adolat va tenglik tamoyillari asosida qayta talqin qilinishi gender tenglikni rivojlantirishning muhim omili sifatida baholanadi. Maqolada globallashuv sharoitida diniy qadriyatlar va zamonaviy gender siyosati o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir mexanizmlari tahlil qilinib, ularning ijtimoiy barqarorlik va inklyuziv rivojlanishni ta’minlashdagi ahamiyati asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: globallashuv, diniy qadriyatlar, transformatsiya, gender tenglik, ijtimoiy taraqqiyot, ayollar huquqlari, diniy tafakkur, inklyuziv rivojlanish, ijtimoiy adolat.

XXI asrda globallashuv jarayonlarining jadallashuvi natijasida jamiyat hayotining barcha sohalarida, jumladan, ma’naviy va diniy qadriyatlar tizimida ham sezilarli o‘zgarishlar yuz bermoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi, madaniyatlararo muloqotning kengayishi va inson huquqlari tamoyillarining universallasuvi diniy qadriyatlarning mazmuni va talqiniga ham ta’sir ko‘rsatmoqda. Bunday sharoitda gender tenglik masalasi diniy qadriyatlar transformatsiyasi bilan uzviy bog‘liq holda namoyon bo‘lmoqda.

Tarixan ko‘plab jamiyatlarda gender munosabatlari diniy me’yorlar va an’analar asosida tartibga solingan. Shu sababli ayol va erkakning oiladagi, ijtimoiy hamda siyosiy hayotdagi o‘rni ko‘pincha diniy qarashlar orqali izohlangan. Biroq zamonaviy davrda diniy ta’limotlarning mohiyatini qayta anglash va ularni zamon talablari asosida talqin

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

qilish jarayoni kuchaymoqda. Natijada inson qadr-qimmati, adolat, tenglik va ijtimoiy hamjihatlik kabi umuminsoniy tamoyillar diniy qadriyatlarining markaziy g'oyalari sifatida e'tirof etilmoqda.

Diniy qadriyatlar transformatsiyasi deganda ularning asosiy mohiyatini saqlab qolgan holda yangi ijtimoiy sharoitlarga moslashuvi tushuniladi. Bu jarayon diniy me'yorlarning inkor etilishi emas, balki ularning zamonaviy ehtiyojlar va ijtimoiy taraqqiyot talablariga muvofiq ravishda talqin qilinishini anglatadi. Ayniqsa, ayollarning ta'lim olish, kasb egallash, tadbirkorlik bilan shug'ullanish va davlat boshqaruvida ishtirok etish huquqlariga nisbatan munosabatlarning o'zgarishi diniy qadriyatlar transformatsiyasining muhim ko'rinishlaridan biridir.

Bugungi kunda ko'plab tadqiqotchilar gender tenglikni diniy qadriyatlarga zid hodisa sifatida emas, balki adolat va inson sha'nini ulug'lash tamoyillarining mantiqiy davomi sifatida talqin qilmoqdalar. Zamonaviy diniy tafakkurda ayollarning jamiyat rivojidadagi o'rni, ularning ilm-fan, ta'lim, iqtisodiyot va siyosatdagi ishtiroki tobora kengroq e'tirof etilmoqda. Bu esa gender tenglikni ta'minlashning ma'naviy asoslarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. 2024-yilda jami 146 davlat orasida O'zbekiston "Global Gender Gap Index" bo'yicha 0,681 ball bilan 108-o'rinni egallagan, bunda ayollar va erkaklar o'rtasida ta'lim va sog'liqni saqlash imkoniyatlari yaqindan teng darajada ekanligi qayd etilgan¹.

Sharq mamlakatlari tajribasi shuni ko'rsatadiki, diniy qadriyatlar va gender tenglik bir-birini inkor etuvchi tushunchalar emas. Aksincha, diniy qadriyatlarining insonparvarlik mohiyati ayollar va erkaklar uchun teng imkoniyatlar yaratishga xizmat qilishi mumkin. Bunda diniy merosni zamonaviy ilmiy yondashuvlar asosida o'rganish, diniy ta'limning ma'rifiy jihatlarini kuchaytirish hamda yosh avlodda bag'rikenglik madaniyatini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

---

¹ www.weforum.org

**JOURNAL OF
SCIENCE AND INNOVATIVE RESEARCH STUDIES
VOLUME-1, ISSUE-6, 2026**

O‘zbekiston tajribasi ham ushbu jarayonning amaliy ifodasini namoyon etmoqda. Mamlakatda gender tenglikni ta’minlash, ayollarning davlat va jamiyat boshqaruvidagi ishtirokini kengaytirish, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish bo‘yicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, milliy va diniy qadriyatlarni asrab-avaylash ham davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur yondashuv gender tenglik va ma’naviy qadriyatlar o‘rtasida muvozanatni ta’minlash imkonini bermoqda. Statistika ma’lumotlariga ko‘ra, bugungi kunda dunyo aholisining qariyb 84 foizi o‘zini ma’lum bir dinga mansub deb hisoblaydi. Bu esa dinning jamiyat hayotidagi ahamiyati hali ham yuqori ekanligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, so‘nggi o‘n yilliklarda diniy tarkibda sezilarli o‘zgarishlar kuzatilmoqda. Masalan, xalqaro tadqiqot markazlari ma’lumotlariga ko‘ra, islom dini tarafdorlari soni eng tez o‘sayotgan diniy guruh hisoblanadi va 2050 yilga borib musulmonlar soni nasroniylar bilan deyarli tenglashishi prognoz qilinmoqda. Bu jarayon demografik omillar, tug‘ilish darajasi va migratsiya bilan bog‘liq holda yuz bermoqda².

Globallashuv jarayonida turli diniy g‘oyalar va madaniyatlarning kirib kelishi kuchaygan bir sharoitda Konstitutsiyada belgilangan diniy bag‘rikenglik va tenglik tamoyillari alohida ahamiyat kasb etadi. Barcha fuqarolarning diniy e’tiqodidan qat’i nazar teng huquqlarga egaligi jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, Konstitutsiyada millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglikni ta’minlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilangan³.

Shunday qilib, globallashuv sharoitida diniy qadriyatlarning transformatsiyasi gender tenglikni ta’minlashning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.

² O‘zbekiston Respublikasi Din ishlari bo‘yicha qo‘mitasi. (2023). O‘zbekistonda diniy tashkilotlar faoliyati bo‘yicha rasmiy ma’lumotlar. – Toshkent.

³ O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. (2023). – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi.

Diniy qadriyatlarning insonparvarlik, adolat va tenglik tamoyillari asosida yangicha talqin qilinishi jamiyatda gender munosabatlarining demokratlashuviga, ijtimoiy barqarorlikning mustahkamlanishiga hamda inson kapitalining samarali rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. (2023). – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida”gi Qonuni. (yangi tahrir). (2021). – Toshkent.
3. O‘zbekiston Respublikasining 2019-yil 2-sentyabrda “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to‘g‘risida”gi O‘RQ-562-son qonuni // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 12.04.2023-y., 03/23/829/0208-son.
4. Султонова, Э. С. (2006). Аёл-давлатнинг ривожланиш стратегиясида (глобал муаммо сифатида) (Докторлик диссертацияси, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети, Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги). Тошкент, Ўзбекистон.
5. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. (2023). Aholi va ijtimoiy sohalarga oid statistik to‘plam. – Toshkent.
6. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi. (2022). Diniy bag‘rikenglik va konfessiyalararo totuvlik masalalariga oid materiallar. – Toshkent.

